

SAMBAND

No. 37 Mai 1911

„Samband“, — fortsættelse af kvartalstrifftet Valdris Helsing — udkommer hver maaned, er tilegnet bygdelagbevægelsen og vil søge at fremme bygdelagenes formaal og arbejde for deres fremgang og trivsel. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hester 10 cents hvert.

Udgives af Samband Publishing Association, Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen,
Stillwater, Minn.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

AUGSBURG Publishing House

PUBLISHERS & IMPORTERS
PRINTERS & BINDERS

425-429 S. 4th Street
Minneapolis, Minn.

Foreign Money
always on hand.

Both long distance
Telephones 744.

A. E. JOHNSON CO.

GEN'L NORTHWESTERN AGENTS

Scandinavian-American Line

FARM LANDS ON EASY TERMS

Drafts on all principal
banks in Europe.

14 WASH. AVE. SO.
(Near Nicollet)
MINNEAPOLIS, MINN.

PIANOER og ORGLER

Ikke for at vise frem noget billede, men for at faa tilladelse til at henlede Deres opmærksomhed paa vort store lager af instrumenter, da det vil interessere enhver musikelskende.

Skriv efter vor katalog og nævn hvad som ønskes, piano, pipeorgel, kapelorgel eller husorgel. Nævn "Samband".

Northwestern Music House,

CARL RAUGLAND

520 - 2nd Ave. S., Minneapolis, Minn.

ADRESSELAPPEN

paa omslaget viser hvorvidt kontingent er opbetalt eller om man staar tilrest. "Sep 11" betyr: "opbetalt til September 1911". Men "Sep 10" er det samme som: "opbetalt bare til September 1910". I sidste tilfælde burde da-leren snart komme tilsyne. Er gjælden end ældre saa, hvis du kan, betal nu, straks, med det samme.

Samband

(continuation of Valdris Helsing)

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America. It is especially dedicated to the bygdelag movement among Americans of Norwegian origin or descent, and seeks to further the growth of the bygdelag societies and the attainment of their aims and objects.

Subscription price, \$1.00 a year.

Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the
Samband Publishing Association.

Manager and editor:

A. A. Veblen,

Stillwater, Minn.

INDHOLD AF NO. 37, MAI, 1911:

	—Side
Fællesblad for bygdelagene; et tilbud	193
Bygdestevnerne	195
Beslutninger fra bygdelagenes fællesmøde	196
Gamleheimen. Knud A. Helle	197
Sandfærdige Numedalsskrøner. O. O. Enestvedt	199
Optegnelser af Ivar Kleven	201
Emigranter. O. Jorgens.....	207
Nogle almindelige bemerkninger om kunst og literatur.	
Juil Dieserud.....	218
Gravstenene paa Vennisstranden i Vang. C. N. Remme.....	221
En afskedsscene Ole Rustebakke.....	223
Sæterliv og Solskin. Anmeldelse.....	224

tion", som bestaar af nogle mænd, der har subscriberet penge til et fond for at betrygge dets financer mens man søger at faa Bladet befæstet.

S. P. N. tilbyder altjaa lagene dette blad som deres fremtidige fælles organ, og haaber derved at faa tanken om fællesblad realiseret med de mindst mulige vanskeligheder og jaa fort som det ad udviklingens gang kan ske.

Blandt de fordele som „Samband“ besidder, og som kan komme lagene tilgode i antagelsen af det som sit fællesblad er først det, at S. P. N. er blit til for at hjælpe at faa saadant et blad til at gaa, og de vil lette ordningen med dets kontrol og eie til lagenes tilfredshed jaa godt som ske kan.

Dernæst har det den erfaring og anseelse at bygge paa, som det har bundet i sine syv aars bestaaen som kvartalskrift under navn, Valdris Helsing. Og det har endvidere den fordel at det er Valdris Sambands organ og nyder dets mange Hundrede medlemmers støtte.

* * *

Man har været ræd for at oprettelsen af et fællesblad skulde bli til hinder for de specielle organer som enkelte lag nu udgir, saasom Halling-Minne og Telefoga; men det er ingen, eller bør være ingen, hinder for at ethvert lag ogsaa udgir sit eget skrift. Det vil saameget mere være bra, om ikke paakrævet, at hvert lag faar ud i det mindste en aarbog, med navnelister, beretninger fra sine møder, historiske bidrag og andet af jærlig interesse for medlemmerne.

Det er saaledes Valdris Sambands styres tanke at gjøre jaa, for derved at erstatte for en del den særinteresse Valdris Helsing havde og som paa en maade tabtes da det gik over til at bli maanedsskrift af mer alsidig karakter.

Bygdefebverne.

Nogle af bygdelagene har endnu ikke offentliggjort naar og hvor deres stebner skal holdes. De fleste har dog fastsat og bekendtgjort tid og sted for møderne. Følgende er hidtil tilljyt:

Sognalaget 1ste og 2den Juni i Madison, Wis. Mjøsenlaget 7de i Minneapolis. Telelaget 9de i Lake Mills, Iowa. Søtesdalslaget 14de og 15de i Thief River Falls, Minn. Østerdølslaget 14de og 15de i Minneapolis. Sadelandslaget 17de og 18de i Tvillingbyerne. Nordlandslaget 21de og 22de i Thief River Falls. Numedølslaget 21de og 22de i Minneapolis. Nordfjordlaget 21de og 22de i Minneapolis. Tindølstevne 21de og 22de i Lake Madison, S. D. Hallinglaget 22—24de i Wooten, Minn. Landingslaget 23—25de i Minneapolis. Sundalstevne 24de i Minneapolis. Sigdalsstevne 24de i Fergus Falls, Minn. Bøsfelaget 24de og 25de i Madison, Wis. Alle foregaaende i Juni maaned. Trønderlaget 1ste og 2den Juli i Sioux Falls, S. D. Lotningslaget 8de September i Minneapolis. Gudbrandsdalslaget 9de og 10de September i Minneapolis. Valdris Samband 9de og 10de September i Minneapolis.

Beslutninger fra bygdelagenes fællesmøde.

Under det fællesmøde, som holdtes i Minneapolis, Minn., 15de November 1910, fattedes endel beslutninger, der ønskedes forebragte for de enkelte lags stebner, efterhvert som disse holdtes i løbet af denne sommer.

Forat dette ikke skal glemmes, finder undertegnede det bestimeligt herved at minde lagenes bestyrelser og øvrige medlemmer derom.

Beslutningerne lyder:

1. Bygdelagene faar til og foreslaar en 17de mai fest i 1914.

2. Alle nordmænd i Amerika indbydes til at delta.

3. Arrangementskomiteen skal bestaa af ét medlem fra hvert af de forskjellige „lag.“

4. Hvert „lag“ vælger sin egen repræsentant til denne komite.

5. Festen holdes i twillingbyerne.

6. Der indbetales i januar 1913 \$2,000 som et garanti-fond til at betrygge festen financielt. Arrangementskomiteen bemyndiges til at udligne denne sum paa de lag, der inden 1ste Oktober 1912 har erklæret sig villig til at være med. Naar festen er over betales bidragene tilbage pro rata.

7. Arrangementskomiteen bør inkorporeres under staten Minnesotas love.

8. Det paalægges formanden for dette møde at sammenfalde arrangementskomiteen inden udgangen af 1911.

Paa forslag af C. D. Morck i anledning et fælles arkiv for bygdelagene, besluttedes, at de tilstedeværende repræsentanter for de forskjellige lag anmodes om at lægge sagen frem for sine respektive lag og gjøre, hvad de kan for at faa tanken realiseret.

Det blev foreslaaet og antaget, at det henstilles til de forskjellige lag, at de vælger en repræsentant hver, til at udgjøre en komite til at forhandle om udgivelsen af et fælles organ.

Minneapolis, Minn., 15de Mai 1911.

L. P. T h o r k v e e n, mødets formand,

T h. E g g e n, mødets sekretær.

Gamleheimen.

(Sætesdalsmaal).

Ei gong um notti mæ folkje* jov,
Eg jat mæ den tavla* i hondi
Tænk, om eg eigong ha fengje lov
Te aa rusle der ne at jtrondi!
Na glaapt paa ottra* fo stilt aa bli
Su endaa smøgjer seg der forbi.

Eg fet den tavla fraa Morik sendt
Utav heimen min, som 'an æ no;
Men, huji ha' eg 'kje funna kjendt,
Ei at stogun æ smude so,
Na lopte* have dei au smudt om,
So at de i line mæ stogun kom.

No vender huji i sø aa nor
Ette bakkjen ovasor doffji;
Sa, den forandring æ go aa stor,
Den vill' papa gjordt ha' 'an ruffje.
No ser eg agti 'as æ ført ut,
Som 'an tala um, mæ eg va en gut.

Der funum huji æ planta tre,
Na lavande* epli dei hange;
Eg sitt aa skivar aa vffjer me,
At eg nokle hit funna lange;
Men, um eg vffjer me epli hit,
Be eg dei smaka, so maa eg dit.

Na Sjølle reiser seg life haagt
Mæ sin hengjande bratte vægge

Der hev eg flibe baa haagt aa laagt,
 Opi hasla aa bjørk aa hegge,
 I svimlande tyvlo aa tø eg fleiv,
 Na for der uteve aa sveiv aa dreiv.

De syner aane hev vore stor,
 So ho gjenge heilt ebe ste'e,*
 Na guten han ne paa fjilen ror,
 Han hev kanfje set nofen ebe.
 De laut eg gjere so mang ei gong,
 Na ro dei ebe, som ebe trong.

Eg ser paa aane aa fjæm ihug,
 Fyft eg fifta so mang' ei gong;
 For mang' ein sveggje aa fæle slug
 Eg i stegle set aa mæ itong,
 Na lhystring, ja, de va fælt aa hja,
 Kor mykje fifta me kunna faa.

Na du store syn! de æ rart ein maa
 Faa drage se sligt te minnes,
 For aari, aari dei auke paa,
 Na daa var'* ein thngre te sinnes;
 Eg fyller mi fem og seksti just
 Den neste femtande august.

I tri aa tredeb av desse aar
 Eg jaart heve safna heimen,
 Na safnaen endaa æ life jaar,
 Den trengjer seg fram som eimen;
 Eg minni ber te min døandag
 Um heimen aa folkje aa bygdelag.

Men um eg æ gomol aa lite kan,
 Eg diktar inkje aa drøimer;
 Den heile rogla* mi den æ jan
 Na meire te, som eg gløimer;
 Eg mange ting jill havt skriva ne
 Men no lyt de gjøimast aa døi mæ me.

Rnud N. Sells.

Sandfærdige Numedalsfrøner.

Jndsendt ved D. D. Enestvedt.

Naar me førtælja frønu paa Numedalsvis, so æ dæ fje
 frønu i den forstan aat dei inkje ha hænt, hell inkje æ sanne,
 men dæ æ hell so o forstaa aat dæ æ løjlerle o verkele tildra-
 gelsa fraa søkkelive i dæ gamle land som me alle, unge som
 gamle, kan agte som vort fædreland, som me vilja kveifje op
 att. Dæ burde vara interessant o høyre lite ifraa dæ stæe
 der vøgga sto, anten dæ no va vøgga kann hel dæ va vøgga te
 vore færdra.

Løitnantdrenge,

hell Løitnant-Rnut va ein bekjent mester-spelemann i Nore i
 bejynfle paa fjørrige aarhondre. Han va lite meir belæst hell
 sølk paa den tie, o han lærde op ongan sine gaatt, ifær som
 spelemænna. Den eine taa gutan has va Gonnar Spelemann,
 som ofte førtalde dene historia om far jin: Paa Ronsber mar-
 fen spela'n far bestandigt, o der samlas dæ mange mester-spe-

*) Anmerkninger.—1. I foran f er som regel stum, eks.
 folk—fof med lang o; 2. tavle—billede; 3. ottra—otter-elven;
 4. lopte—staturet; 5. lavande—helæsjet, mangde; 6. ste'e—
 elvebredden, ofte lanste'e; 7 var'—bliver, her en forforkning
 af vare, som i andre dialekter heder verte eller vert; 8. rogla
 —fortælling, beretning, tale.

Ismæna, o ein taa dei va smut Luraas ifraa Tin. Danan Luraasen ifølge mæ nokon andre Tindølinga, kom eingong te Løsemente has far, o kjytte taa, aatt dei vilde ta hjølla taa Løitnantdrengen i speling, o dei bejnynte daa o spela hør sine laatta. Daa dei hadde spela eit bel, so ropo'n far ette ein dram. Daa'n hadde drøffje den, sette'n glase paa bor'e o la ein tøll-sjelling oppi glase, o tok sela att o bejnynte te o spela. Daa'n hadde spela ei stund so trø'n i gølve, o ja te tøll-sjelling: „Bil du danse du, din. . . .!“ O so verkele bejnynte 'kje tøllsjellingen te haappe o danse i glase. „Men daa værto det særifrikka o daa jingo dei.“ Dei tok altjo kje hjølla taa Løitnantdrengen den gongen.

Lølleiv Gvammen,

va ein nalmindele komiiff o lettliba o betænkt skrott, som mest pønfa paa o ha moru o jera strefer ve alle fjølk, som'n va ijammen mæ. Han, oso ein husmann has som eitte Budøln, laag altit i kappestri mæ inan om haakke som konna jera inan dei værte fantestykffjun. Dei to karan jorde slike strend, aatt dæ gjeng ikkje an o førtælja alt. Før dæ va kje sörjina fjølk paa den tie, kan du tru; men ein jær ta dæ finaste.

Budøln va temmermann o dreiv paa o temra paa eit hus før'n Lølleiv. Mæ dei arbeidde, hadde Budøln lagt ifraa se trøia si. Lølleiv tok trøia so kje Budøln saag dæ, o la ho mangfalt o spikra ho paa væggen mæ ein døbbeltnagle. Budøln let som'n inkje saag dæ før dæ fyste. No brukte'n Lølleiv o vara mæ o hafte o temre lite sjøl øu, o so hadde'n ei bile som'n va so nøyande ræd før. Budøln passja daa paa ein gaang han kom bortaat der trøia si heff o spurde so: „Du vi kje laane me bila di, veit e, Lølleiv?“ Ja, Lølleiv tænkte kje aaver dæ, anna retta bila te'n, o daa tok denna skjærn o bretta trøia ifraa væggen o la te mæ hogg i hogg te døbbeltnaglin gjæff aav. Daa kan ein nok tænke se haas den svære bila saag ut i

eggen. Dæ saag mest ut som Lølleiv drog kortaste straae den gaangen; men han tok se snart att.

Straks ette skulde Budøln ro'n Lølleiv aaver fjorn. Oso hadde dei ein praam som laf so att'n Lølleiv omtrent maatte sitja o øuse sjøtt. Daa dei kom noko nere hitt lande, so bejnynte'n ikkje vilja øuse, so praamen blei omtrent hall mæ vatn, o dei maatte læggje fjotan oppaa øsinje. Budøln ja daa te'n, aat'n maatte øuse, „hellaa sjøffje me ne.“ Han Lølleiv jvaaraa berre: „Du kan øuse sjøl, veit e, naar du kjæm te lands.“ Dei kom no endele te lands, o daa skjymna'n se or praamen, o Budøln kraffa se op o vilde te o øuse. Mæ dæ samma so tøerrykte'n Lølleiv i praamen, so Budøln laag so laang'n va i vatne, o tok dermed sprangje.

Paa den tie Budøln bruka gar'n has Lølleiv hadde dei hør si stugu, Lølleiv hadde den nye, o Budøln hadde den gamle stugo. So va dæ om vintern, tile ein Sondas mörgo, o daa bruka Budøln o liggji bra lenje. Han Lølleiv stelte se daa te mæ ein dugelø sjølk, o drog borti gamle stugo, te Budøln. Mæ'n gjef in helt'n sjølfen bakafør se. „Ligg du enno daa, dit—svin?“ ja'n, o reiv klæo taa'n o te sjølfte paa'n. Budøln op or senje, o dæ bar ront inne før dæ fyste. Te slutten maatte'n paa dynne, spelande nakjin som'n va, ut i jnøhøugen, o Lølleiv ga se te staa i dynne i laangsamle ti o jegne'n te'n frøus mest sördarva før hel'n slap innat.

Opptegnelser af Jver Alevén, Alevéville, Wis., om hans liv og virke.

Jeg er født paa gaarden Lund i Nordre Murdal, Valdres, 15de September 1835. Min moder var Andria Nilsdatter Lund, min fader Knud S. Alevén fra Vagn, Søndre Murdal. Han var den tid kontorist hos jorensskriveren i Nordre Murdal.

Fra et par aar gammel vofite jeg op blandt andre smaafolk i Vagn, og vi havde megen moro sammen, paa vintertiden især. Da kunde en 30 til 40 af os mødes i Zufamsbakke med vore jernskodde smaa kjelker, og nedad bakkerne gif det i fujende fart, almindelig to paa hver kjelke. Vi kunde holde paa til langt paa kveld. Saa var det paa ffi vi skulde vise hverandre vore mesterstykker, og prøve hvem som kunde staa de høieste hop. Guttearene gif paa den maade med leg og ungdommelig moro.

Men saa kom en tid som bragte andet at tænke paa. I fjortenaars alderen maatte jeg bort til andre. 16 aar gammel blev jeg konfirmeret af presten Østvold. Siden den tid arbeidede jeg som voksen kar paa gaardene, allermeest i nedre Zufam hos Ole Zufam. 22 aar gammel blev jeg udfreven til soldat og tjente som saadan i 5 aar. Første sommer, nemlig da jeg stod som unggut paa Vagrudsnoen, exercerte jeg bare de 8 dage. Jeg blev kaldt ind til løjtnanten som malede mit billede, og sagde: Herefter vil du aldrig exercere, vi vil bruge dig som retningsrode; du er den bedste mand paa Moen. Der er en daler, no. 40, som du skal ha for du stod medens jeg malte dit portræt. — Jeg var altid jelskfreven som retningsrode. Om min militærtjeneste kunde jeg sfrive meget, men nof herom.

Du Vagn mit ungdomshjem, e meina!

Gi bygd so ven, lig der aleina.

Der e leikto, der haddø moro.

Mi bestø til! Allø venni voro.

Dutrent 26 aar gammel, nemlig 17de April 1861 indgif jeg i ektefak med Anna Lyhusshougen, datter til Gulbrand og Nugeborg Lyhusshougen af Reinli, S. Murdal. Vi blev viet i Vagns hovedkirke af presten Pettersen, kapellan til Heierdal, paa ovennævnte dag. Vor bryllupsreise var meget kort, bare

borti den stenbaffen hvor vi skulde bygge og bo som husfolk under gaarden Zufam. Men alt vi havde at begynde med var fire sterke arme, samt jernviljer. Naar et par folk har disse to ting, saa eier de ikke saa lidet endda. Men ærlighed og redelighed bør tages med; thi uden disse dyder kommer man ikke langt. Jeg vil ikke sige meget om min stilling som husmand, thi enhver som var i Norge for 50 aar tilbage, da husmandsvæsenet florerde, ved godt, at være husmand var ingen misundelsesværdig stand. Jeg blev kjed af den, og vi begyndte saa smaat at tale om at glide baandet mellem mig og bonden, og je til at komme over til Amerika, hvor vi kunde blive mere føie folk.

Saalænge talte vi om amerikareise, at endelig først i Mars 1867 blev det virkelig bestemt at vi skulde reise. Men meget maatte gjøres i den korte tid af blot en maaned, vi havde til at gjøre os færdige paa, og vi skulde gaa med seilskib. Skifter maatte gjøres, og der maatte bages brød, samt kjøbes kjød, smør, ost, prim, og klæder sjes. Dertil skulde alt pakkes ned. Efter gammel sfiik var 14de April altid flyttedag i Norge, men vi brød den regel og flyttede ud af husmandsstuen den 9de April 1867. Med vore to smaa gutter, efter 6 aars stræv paa pladsen, drog vi altsaa bort fra slægt og vennekreds, og tog et taarefuldt farvel med de hjemlige dale og ller.

I Kristiania fik vi vente 5 dage. Endelig blev vort tøj bragt ombord og næste dag slap vi ud paa sfiibet. Dets navn var Victoria, men kapteinens navn har jeg glemt. Det var en meget gammel seilskude, som aldrig havde fragtet emigranter før, og var langt fra indrettet til saadant brug. Kapteinen havde aldrig ført passagerer. Vi tumlede da paa havets bølger i 8 uger, i flere fæle storme. Engang blev skansekældningen slaaet istykker, saa vandet kom ind over folk og føier, og det saa svingt ud den nat. Min hustru var syg det me-

ste af tiden paa isj'en og sagde ofte at hun aldrig kom til at sætte sine fødder paa landjorden. Jeg var derimod ikke i en time paa isj'en. Da mandskabet saa, jeg var saadan en hel-sig kar, blev jeg indsat til opsynsmand over rengjøringen i en del af skibet.

Vi kom da endelig engang saa langt som ind i St. Lawrence River og fik se land paa begge sider af os, og vi fik da et lyst haab om snart at saa forlade det skumle skib, hvilket var rigtig et pesthul. Kapteinen lovede os at saa gaa iland den aften; men nei, vi fik være i skibet to døgn efter han stanset og ankret. Den stakfæls mand vidste ikke nok til at heise op sit flag saa folk iland kunde se, hvad slags skib og hvad slags folk vi var. Havde ikke tre mænd kommet ud til os og fundet ud, hvad for skib laa der, saa tror jeg vi vilde ligget der endnu. Kapteinen var en snil mand, men havde, som før nævnt, aldrig seilet med emigranter, og vidste aldeles intet. Kommet iland kunde vi sige:

Lykkelig kom vi da over det hav
 Hvor saamange har fundet sin grav.
 Vi sølte os vel, enhver var glad;
 Thi nu paa Akebefs jord vi sad.

Reisen vestover var alt andet end behagelig. Fra Akebef til Detroit blev vi transporteret i vogne som var benyttet til at føre kreaturer og svin. Bænke var sat rundt væggene, hvor nogle fik sidde. Andre fik ligge paa gulvet. I disse stogge vogne var vi to døgn. Ankomne til Detroit, hvor vi maatte stoppe en nat, blev vi pakket paa en baad saa tæt som sild i en tønde, for at seile til Milwaukee, op Huron og ned Michigan Lake.

Fra Milwaukee fik vi da vogne som andre skikkelige folk, fik pakket os op samt paatog vore pæne klæder, og kom ind til

byen Madison, Wis., som pæne, ordentlige folk; og husmanden med kone og to smaagutter, en 5, den anden 3 aar, var naaet frem til sit bestemmelsessted.

Martin Zverfon af Madison, som hjalp mig med de nødvendige penge til overreisen, sørgede ogsaa for, at jeg fik noget at bestille straks jeg kom. Han havde indgaaet kontrakt med en norsk menighed paa Boones Prairie, om at bygge dem en kirke. Saa reiste jeg den næste dags morgen med ham dertil, og var med ham til høsten kom. Da han ikke kunde bruge mig længere, reiste jeg til Springdale Township, hvor jeg fik arbejde med to bygningsfædkere resten af høsten. Fra den tid begyndte jeg med, paa egen haand, at bygge hus og barns for farmerne, og gjorde forretning paa den maade i mange aar. Jeg leiede fædkere og drev forretningen ganske stort.

Mit arbejde bragte mig ind noget, saa jeg om nogle aar kjøbte noget land, 80 acres, hvilket jeg kunde betale, samt havde nogle hundrede dollars ved siden. Til min og manges lykke blev en railroad branch bygget imellem Madison og Lancaster. Denne gik tæt ved min farm. Jeg spildte ingen tid, men plantede lumber yard tæt ved mig, nemlig hvor vi senere fik station og depot, som først fik navnet Pine Bluffs, men senere igjen blev forandret til Klevenville, nemlig opkaldt efter mig.

Da jeg begyndte paa min lumberforretning, tænkte jeg ikke paa en saadan søgning, som jeg senere fik. Jeg blev søgt fra alle kanter rundt mig, var kjendt overalt, og min forretning fik en uventet vækst. Jeg havde langt fra, ikke penge nok til min forretning; thi jeg blev ligesom draget ind i flere ting, som tog penge, saasom grain og feed handel, og senere store-keeping. Altstammen tog megen kapital. Jeg maatte laane en del penge af andre, og for en stor del gjorde jeg business med laant kapital. Jeg maa sige det er en farlig maade; ja,

langtifra anbefalelsesværdig er det, at spekulere med andres penge. Saalænge jeg brugte laante penge var jeg igrunden ikke friere mand end jeg var i Norge som husmand. Den mand, som bruger laante penge, bør altid se efter om han har tjent nogle procent. mere end han giver. Dette fandt jeg altid ud ved aarets ende. Tjener man lidt mer, gaar det alt ret; i modsat fald ved vi hvor det bærer hen. Denne min forsigtighedsregel er vel værd at bejølge af alle forretningsfolk, som laaner penge af andre til at spekulere med. Da jeg altid var forsigtig, og gjorde for det meste sikre beregninger paa forhaand, kom jeg saaledes ud med en liden fortjeneste. Mine høger betroede jeg ikke til nogen, omendstjont jeg maatte benytte natten til saadant arbejde.

Nu maa jeg fatte mig kort, ellers blir min optegnelse for lang. Jeg vil blot sige, jeg senere kjøbte en lumber yard til, som jeg drev i mange aar. Ved siden af alt andet har jeg kjøbt eiendomme i Madison. Har bygget 10 vaaningshuse der; har solgt dem samt byttet bort, og har endnu nogle huse der. Vore to sønner, som var fødte i Norge, er i lumberforretning, har hards paa fire steder, og gjør god forretning. Begge bor i Mt. Shore og danner firmaet Kleven Brothers, og har sit hovedkontor der.

Vi har tre døtre. Den ældste af dem er gift med George W. Swenson, der driver general store forretning, post office og millinery i Klevenville, og har to børn. Den anden er gift med pastor M. S. Bardsal, som har været prest i Churches Ferry, N. D., i 11 aar, men er nu forflyttet til Wolverton, Minn. De har 4 børn. Den tredie og yngste er gift med Dr. C. D. Thorson, og lever i Luverne, Minn., og har et barn.

Som før sagt begyndte vi vor vandring gjennem verden 50 aar siden, blottet for verdens gods og guld. Ikke en jordtue stor nok til at staa paa eiede vi, ikke tag over hovedet hvor

vi kunde skjule os i stormens dag. Vi er ikke rige nu heller, men vi har nok for vort underhold paa vore gamle dage, og hvad mere behøver vi? Naar jeg nu skriver denne vor biografi den 15de September 1910, ja er jeg 75 aar idag. Min kone blir 73 den 3die December. Jeg besidder endnu gode aands- og legemskrafter, og er efter min alder meget flink; min hustru er daarlig, da hun et aars tid siden blev lammet ved et slagtilfælde. Vi har faaet se vore fem børn alle gode borgere og gode medlemmer af samfundet, i gode livsstillinger og velstand.

(Som meddelt i No. 36 feirede Mr. og Mrs. Kleven sit guldbryllup den 17de April idaar, omringet af sine børn og andre slegtninge og en stor venneskare.—Red.)

Emigranter.

(Fortset fra No. 36).

Af D. Jørgens.

De reisende i hotellet som havde heste eller okser at passere var nu isærd med at stille disse og gjøre dem færdige for dagens forestaaende reise.

Denis havde længe siden stillet sine og Greens heste og holdt nu paa at smøre vognene.

Hotelvarten kom ogjaa endelig ud og omkring til sine kreaturer og der fandt han at lynet havde dræbt hans største spand okser, Dick og Jack.

Monsieur Peureux viste ingen mine til sindsbejvæer over sit tab, han blev lidt mere sur, det var alt, og for os saa det ud som at slige ulykker hørte til det almindelige. Lynet havde ogjaa rammet mange træer og revet barken af fra top til rod i store striber.

Da vi havde faaet os lidt mad og bore fjørere var færdige, begyndte vi at ordne os til en ny dags reise.

En af Greens heste havde en daarlig pude og denne havde gjort den ene hests skulder noget ømt, og da som bekjendt fra gaarsdagen at disse heste var upaalidelige træddyr, saa frygtede den kvikke Dennis McKeen for nyt besvær med at komme affted. Han ordnede alt, hvorledes vi skulde hjælpe til at gjøre læsjet løst og saa hestene i fart. Alt blev gjort efter befaling, men disse heste negtede aldeles at gjøre forsøg fremover. De kastede sig tilside, stod paa bagbenene og holdt paa at ville kaste sig ned paa siden. Om ganske kort tid vare alle folk i og omkring hotellet samlet omkring de uwillige heste og næsten alle havde erfaringer om heste, der var sta eller „bal-ky“, som alle kaldte den forkjerte vane. Iblandt disse mange folk var der en aldrende Yankee, en hestetæmmer, som fortalte mange historier om sin store dygtighed til at behandle og kjøre ilige heste. Dennis forsøgte med haandklapping og venlighed at saa dem til at gaa, men de negtede, og derefter skulde den floge, gamle Yankee forsøge sin store dygtighed. Men resultatet af hans behandling blev at den ene hest blev liggende igjen død.

Jeg sa ikke et ord, ja Thorstein, men tænkte bedrøvet paa, hvorledes vi skulde kunne komme affted og til Red Oak Bluff. Medens jeg stod og tænkte paa vor tilstand kom den ene svenske gut, som havde holdt til i hotellet over natten, og tiltalte mig saaledes: Jeg tilfammen med de norske gutter derborte har besluttet at tilbyde eder at kjøre eder til Red Oak Bluff uden betaling, vi rejser der forbi paa hjemveien alligevel. Dette venlige tilbud blev snart bekjendt for mit følge og straks læsjesedes Greens læs i den unge svenskes vogn og noget hos den norske gut, og derpaa fik vi næsten alle lov at kjøre.

McKeen talte da til sin ven Green og sa: Du lader din

vogn blive her til jeg kommer tilbage, jeg vil drage den hjem, du saar ride hjem saa godt du kan; men før Dennis fik paa sit læs, sa han til den floge Yankee, at om du ikke betaler Green hundrede dollars for hans hest, saa skal nok sberiffen af vort county besøge dig om nogle dage. Den gamle blev rajende vred og løftede sin tunge næve forat fælde Dennis, men Dennis bukkede slaget af sig saa hans hat fik al skaden, og rask som en kat griber Denis gamle Mr. Wise omkring begge ben og vælter ham mod jorden og derpaa pryglede han den gamle haardt med sin fjørepistf.*

* * *

Denis var paa sit læs og kjørte sine heste fremover, Sigrid Norrsjeld steg op paa den unge svenskes vogn og fik plads i jadedet ved hans side.

Ved middagstid kom de til en liden by paa en korsvei. Der var en liden butik, et slags hotel og en smedje. Her stanjede reisetoget til middagshvile og for at saa noget at spise. Da man havde hvilt og var færdig til at drage videre, ordnede Denis og de andre gutter sine heste foran vognene og snart reiste de med emigranterne fra den lille korsveisby Springville. Denis bad Sigrid høfligen, om hun vilde kjøre i hans kuffesæde ved hans side paa det veistykke, som var igjen til Red Oak Bluff. Hun indvilgede i dette og Denis, skjønt han ikke kunde tale med hende, blev glad og fyrig og viste hende al sømmelig venlighed, han forstod sig paa. Medens hun kjørte, læste hun i nogle ark, hun selv havde affrevet af Wergelands og Welhavens digte, og tillige nogle viser hun holdt af. Denis fik lov at se i disse og med miner bad han om at

*) Vi har her og et par andre steder udeladt scener, der ikke syntes væsentlige for fortællingens gang, og som heller vilde gjøre billedet dygtig trist.—Med.

faa skrive sit navn paa det bagerste blad. Hun nikkede tilslædse, og da han var færdig, stod der: „Remember D. Sinclair McKeen, born in Glasgow, Scotland, May 5, 1832. Present W. D. Rock River, Wis.“

Genimod kl. 9 aften, naaede de Ned Oak Bluff. Dette var rejsens endepunkt, og Thorstein havde opstillet denne lille by i sin egen indbildning som en indbydende, liden, venlig landsby med simple, men rene og lyse huse, omgivne af slyngplanter, som vokser i Wisconsin's skove, og i ly af store kjempetræer. Folket havde han afmalet sig som mørkladne til hudfarve og klædte i lette sommerdragter. Kvinderne tænkte han sig bærende smukke bomuldsdragter i harmoni med landets nationale farver osv. Thorsteins hjerte bankede haardt, da han igjennem træerne fik se de første huse. Sid havde han skrevet saa mange breve til sine personlige venner, som bo omkring dette sted; og foruden sine egne breve havde han skrevet en stor mængde for folk i bygden, som har slægt og venner her. I Thorsteins fødebygd var navnet Ned Oak Bluff kjendt af gammel og ung. Han steg ned af vognen med ubeskrivelig sømme følelser, skilte sig fra følget et øieblik, gik bagom et stort træ, faldt paa sine knæ og takkede Gud, fordi han havde forundt ham at naa og se sin reises maal. Derpaa bad han af inderste hjerte om Guds varetægt og hjælp i dette fremmede land, og om han vilde lede hans tanker og oplyse hans forstand til hver dag, at faa leve et visdomsfuldt liv.

Snart var Thorstein igjen blandt de andre, og da det var saa sent at han denne aften ikke kunde tænke paa at komme frem til sine ungdomsvenner Dal og Nøland, som han vidste boede omtrent 10 engelske mile horte, opsogte han eieren af et lidet logishus og spurgte, om han og hans følge kunde faa tagly hos ham under den ankommende nat. Eieren, en hoven, vranten tysker, svarede, at han holdt ikke hotel for skidne

Norwegian immigrants. Tyskeren talte meget gebroffen engelsk, og for at lette samtalen tiltalte Thorstein ham paa høitysk. Tyskerens ansigt blev med engang formildet, derved at han tiltaltes i det efter hans tante ærværdige tyske sprog. Han var som de fleste andre tyskere. De mene at det tyske sprog er det eneste rigtige og paa jorden det mest fuldkomne menneskesprog. Thorstein merkede straks, at tyskeren talte plattysk og fortsatte samtalen i den dialekt. Thorstein havde bedst kjendtskab til det plattyske, da han havde lært sit tysk i Schleswig-Holstein. Tyskeren blev rent baade forbauset og forjamsket i sit nye bekjendtskab. Thorstein tillod sig da at spørge ham, hvor han var opdragen. Han svarede i Travemünde, Mecklenburg. Tyskeren blev meget venlig mod Thorstein og tilbød sin ladebygning til nattehøberg for Thorstein og hans følge. Thorstein spurgte hvad han vilde begjære for bruget af høihuset. Tyskeren svarer: Jeg forlanger intet.

Vi aflæsfede da den venlige unge svenskes vogn, fik hans og hans norske vens adresser og takkede dem af vore inderste følelser for deres godhed.

Nu var ogsaa McKeens reise med os tilende, og vi betalte ham efter overenskomst, hvorfor han takkede og tilbød sig uden mere betaling at følge os ud i det norske settement. Vi maatte ud i settementet alligevel efter mere fjørhjælp, og ved den omstændighed kunde vi ikke modtage McKeens tilbud. Han besluttede da at skilles ved os, men blev under tag med os over natten. Dennis var om morgenen færdig til at forlade os, men paa den korte tid han havde været vor fører og veiviser, havde han vist sig at være en slikt, paalidelig og dygtig gut. Han sagde os sit venlige farvel, og denne gang fik han tage Sigrid i haanden, og nu bovede han at bede hende om hun vilde skrive sit navn i hans lille notisbog. Hun tog imod hans lille bog og skrev: Sigrid R. Nordfjeld. — Dette

er mit simple navn fra mit fjære hjem i norden, hvad jeg faar lov at kaldes her, og hvor mit hjem bliver i dette eventyrland, det ved Gud alene, — sa hun i sterkt Baldrisdialekt, medens et dybt suk brød sig ud af hendes bryst.

Thorstein begyndte nu at spørge bosiddende folk i byen, om de kjendte Ole Dal eller Ole Nøland. Ingen kjendte dem med disse navne, men de kjendte Ola ved Springen, Ola i Kjelderen, Knut i groven og Nslaf Diggar. Ligesaa Nils ved riveren, John paa bottomen, Lars Olsen og Hans ved Isiken. Siden var det Fiskeren, Skomakeren og han Samola osv.

Thorstein blev raadvild, idet han gik frem og tilbage mellem butikken, hotellet og smedjen. Postmesteren var ligesaa klog paa Kjendskab og navne som de andre. Tyskeren i hotellet sa, han kjendte de fleste af de skidne nordmænd oppe i dalen, men de hedte alle Ole Olsen, Knud, John og Lars osv., sa han. Han tjente aldrig en cent paa disse mennesser, og det lønte sig ikke for ham at holde greie paa deres navne og hvor de bor. Men, sa tyskeren, med en vis plump tyff høflighed, vi skal gaa og tale med landmaaler Brown, han har maalt op alt land i mange towns heromkring for de Forenede Staters regjering. De gik ind paa Browns kontor og fandt ham arbejdende paa et townfort. Tyskeren var paa en maade personligt kjendt med Laandmaaler Brown, og begyndte med at si, at jeg søgte nogle af de norske der opmed bluffen.

Da samtalen var paa en maade aabnet, henvendte jeg mig til Brown og fortalte, at jeg søgte Ole Dal og Ole Nøland. Det er ligetil, sa Brown, jeg holder netop paa at udarbejde et kart paa Ole Dals land, jeg har ogsaa kart paa Ole Nølands land. Men du finder dem ikke med disse navne her i byen eller paa veien op i dalen. Ole Dal kalder de Ola ved Springen og Nøland kaldes Ola i Kjelderen. Jeg fandt straks, at Brown var en dannet Amerikaner og bovede at spørge ham

videre om mine venner. Han sa raist, at baade Nøland og Dal vare dygtige, ærlige og strævsomme mænd, at de nu boede i gode, rummelige loghuse og var paa vei til velstand. Brown tog en blyant og tegnede veien til Dal med flere punkter for mig at iagttage. Jeg fortalte ham da, at jeg ogsaa var landmaaler. Da viste han mig mange af sine karter og andet arbejde osv. Jeg takkede for venlighed og forlod ham.

Jeg var nu bestemt paa at vandre tilføds ud til Dal og Nøland, men før jeg forlod mit følge mindede jeg kvinderne om at holde sig i skyggen med børnene i den glødende solhed, derpaa drog jeg afsted. Nogle af de unge mænd i reisesølget fulgte med mig, da de hellere vilde vandre med mig end at slænge omkring paa veien i Red Dal Bluff. Jeg fandt veien uden besvær og spørgsmaal, og efter to timers vandring stod jeg ved Ole Dals nye hus, og straks saa jeg ham høit oppe paa en hvedestak isærd med at bygge en skuw, som jeg helst vilde kalde stakken. Jeg gik lige hen til ham og straks mødtes vore hænder, og det var en høitidsstund, som ethvert fornuftigt mennesske kan forstaa uden forklaring. Han spurgte efter min familie og de andre af emigrantfølget, og sik vide, at de var i Red Dal Bluff. Han holdt øieblikkelig op med sin hvedestakning og sendte sin ene søn til Ole Nøland med bud at han straks maatte komme med sine okser og vogn med karn paa. Vennerne gik haand i haand ind i Dals stue, og straks var kaffekjedlen paa, og en liden dunk rugbrændevin bragtes op fra Kjelderen. Efter mindre end en halv times forløb var Ole Nøland udenfor Dals stue med sine to vældige fjøreokser, døren aabnedes paa vid væg og Nøland træder ind. Et varmt haandslag forbinder nu de fjære venner, ingen af dem kunde paa en stund tale et ord, men taarerne randt nedad deres kinder. Dal hød da frem et lidet glas brændevin, og da de efter gammel sif med glas mod glas havde drukket til hverandre,

forsøgte de at begynde sin samtale, men ingen uden Nøland kunde bryde frem et ord; og alt han var istand til at sige var — velkommen.

Anne Dal havde nu kaffen færdig og en biff, som hun kaldte det, men det var en tung biff, bordet bugnede under kraftige retter. Vennerne kunde ikke spise under sine svulmende følelser. De tog hver en liden bid og stod op fra bordet. Tankerne over den tid, som laa imellem deres sidste møde med haab, lidelser, skuffelser, sorg og ulykker, og nogle saa salmede glæder laa som et panorama for vennernes indre syn. Da de spændte følelser var delvis overvundne, begyndte de at samtale; men hvad skulde de først begynde at tale om? De havde formeget at spørge hverandre om og maatte derfor lade den store samling af oplevelser for deres spørgsmål og svar ligge urørte for det første. De begyndte da saa smaat med et og andet spørgsmål af ubetydelighed, som hjalp at løfte og give udløb for deres overfyldte jind.

Under deres stilhed og forlegenhed aabnes døren uden banken, og en ældre person fra deres hjembygd træder ind. Dette menneske var sendt til Amerika af fattigkommissionen, og paa grund af hans enfoldige væsen og dumme snakkesalighed havde folkene i jettlementet kaldt ham Peisrøra. Hans rette navn var Nils Saldorsen Stæglehaugen. Han fordrede og bad sine naboer, at kalde ham Nils Haugen, men folkene lo ad dette. De syntes, han ikke havde ret til andet navn end Peisrøra. Nils havde faaet som lugt af at nykommere var komne til Ola ved springen, og saa fort han kunde, kom han for at samle nyheder. Dette menneske løb stadigt fra hus til hus og var for nybyggerne en slags daglig, levende nyhedsbudstykke om alt som gik for sig i jettlementet. Undertiden havde han sandheder at fortælle, til andre tider var han ustyret med fladder og løgn; og hvordan dette var troede ingen

med nogen tryghed paa, hvad han sa. Han var alligevel velkommen i jettlementet, hvor han kom, fordi mange likte at høre paa hans historier om slægt og familier i hjembygden, og om alt han havde seet og hørt i Amerika, især i de norske jettlementer i Mineral Valley. Han havde ogsaa et par vintre været i syden, et godt stykke nedenfor St. Louis, paa arbejde, især som vedhugger, og desuden havde han arbejdet som jjauer paa Mississippis dampbaade. Han havde arbejdet med og iblandt negre og seet mænd, kvinder og børn af denne race jolgte ved slaveauktioner. Han havde flere gange været i New Orleans og i andre store byer ved Mississippien. Saa hurtigt han fik døren lukket, satte han paa en bestemt holdning og driver lige hen til Thorstein. Han huskede, at Thorstein havde været officer i hæren, og nu vilde han vise ham, at ogsaa han havde lært at optræde med anstand og høflighed. Velkommen, tusinde gange, til vort jettlement, hr. jergeant Saldorsen, sa han. Thorstein stod op, rakte ham sin haand og spurgte om hans befindende og fremgang i Amerika.

Laf som spørger, ja Nils, og begyndte ihast at fortælle sin historie i meningsløst, blandede udtryk i Valdrisdialekt og andre bygdemaal, tilligemed nogle gode norske og en hel del forvanskede engelske ord. Jeg blev en lykkelig mand derved at jeg fik komme til dette velsignede land. Her behøver jeg ikke at tigge og bede om hjælp af bygden til dagligt brød. Tjorhøst fillede jeg to store pigger og høstede 43 bushel hvede, som jeg fik malet til flour, og dertil har jeg plenti af poteter, panki og beans. Jeg levede længe i en fjælder, men nu har jeg faat mig bygget et varmt, godt loghus, saa du ser vi lever very well. En liden stabel har jeg for mine fjør, fauer og høns. Nu fik Nils ikke tale længere til Thorstein denne gang, da Dal og Nøland var færdige at rejse til Red Oak Bluff.

Men Nils lovede Thorstein, at han senere skulde fortælle ham mange interessante historier fra sine oplevelser i Amerika.

De tre venner kørte nu afsted og paa den første del af veien sad Thorstein ved Dals side, og senere med Nøland i hans vogn. De naaede frem til den lille by kl. 3 paa eftermiddagen og snart var godset, kvinder og børn paa vognene. Da alt var i orden for hjemreise, gif Ole Nøland ind til landmaaler Brown og takkede ham for hans venlighed imod hans ven og ham. End hos landmaaler Brown sad Dr. Fulton, en Amerikaner, han saa udgjennem vinduet over emigrantfølget og med et halvt smil sagde han: Der er ikke stor fortjeneste for en doktor iblandt disse Norwegianers. De bruger næsten aldrig doktor, uden i yderste nødsfald, de er ukjendte med medicin og næsten alt som forstaaes under hygieniske regler. Bliker nogen syg, da budsendes en aarelader eller sigekone. Disse folk op i dalene her, lever saagodt som itil sammen med sine fjør, svin og høns. De elsker sine husdyr ligesom sin egen familie. I Norge kan denne levemaade paa en maade gaa an, da veiret altid er koldt eller kjøligt og derved fremkaldes forraadnelse ikke saa snart som i varmere egne. Jeg rejste meget i Norge ifjor sommer, og gjorde mig nøie bekendt med dette folk. Jeg blev opmærksom paa, at de kom hid i store flokke, og deraf besluttede jeg at besøge dem i deres hjemland.

Doktor, sa Brown: Har dette land noget gavn da af denne emigration? Jo i samme maal som Skotter og Irælændere; de er værdifulde som stammefolk. De er rene gother, undtagen nogen blanding af kelter ved deres megen omgang med Irælændere og tillige skotske kelter. Det har vijt sig, at deres børn allerede i første led blandes lige ind med det angelsaksiske folk. Emigrantfolket er lovlige, eller rettere sagt lovbrædte folk, og taalmodige, haarde arbejdere. Kort sagt,

de er gode nok til at rydde og bryde nyt land, betale skat, bygge skoler og kirker.

Men dette bør heller ikke glemmes: de er meget stivindede og race stolte, og paa staar, at deres forfædre opdagede Amerika 300 aar før Columbus var født — sig imellem, og i digt og skrift, kalder de Amerika altid Vinland. De er meget herfsejge, men de er ikke deraf farlige for Amerikas politik, da de er saagodt som aldrig enige. De staar altid i indbyrdes stridende partier, politisk og religiøs, og ligedan i sociale gjøremaal. Deres historie, ældre og nyere er bevis nok for dette.

Da Nøland og Dal havde gjort nogle indkjøb i butikker osv., samlede det hele følge sig ved veien, steg i vognene og rejste hjemover.

Klokken 9 om aftenen var de alle hjemme hos Dal. Der fik nogle af nykommerne, for det første, at have sit hjem. De andre fulgte med Nøland hjem. Men før de skiltes ad, blev det bestemt, de skulde alle samles igjen der hos Dal næste Søndag — det var meningen rigtig at have en høitidsfest. Paa Lørdag sendtes besked omkring i setlementet at der skulde blive samling, det er, religiøs opbyggelse næste Søndag hos Arne Skolemester. Denne samling havde to formaal, den ene religiøs opbyggelse, den anden, at hele setlementts befolkning kunde saa mødes med nykommerne og hilse dem velkommen.

Der var glæde og feststemning i hele setlementet over nykommernes ankomst; der var glæde over, at nykommerne var vel fremkomne, og derover at de kom med tidender fra den gamle fødebygd og med hilseringer fra slægt og venner.

Det var ikke let at saa brevunderretning den tid, da portoen paa et brev kunde blive en dollar, og ofte endog mere, fra og til Norge.

Søndags morgen kom med vakkert solskin, og setlementets folk, gammel og ung, samlede sig i skoven omkring Arne Skolemesters hus, hvor bænkene var opsatte under de store, skyggesfulde, gamle træer.

Rogle almindelige bemærkninger om kunst og literatur.

(Fortsættelse fra No. 36.)

Af Sjul Diejerud.

Impresjonismen er en retning, der først gjorde sig gjældende blandt malerne og delvis svarede til naturalismen i litteraturen, hvorfor den da ogsaa fandt en af sine ivrigste heraldere i Emile Zola. Den indebar, sliq som den inaugureredes af Edward Manet og Claude Manet, en lidenskabelig dyrkelse af naturen, og søgte i teknisk henseende støtte i den moderne fysiks lære om Lyset og dets forskjellige farvenuancer. Det er en bekendt sag, at de syv saakaldte rene farver ved at lægges ved siden af hverandre uden opblanding i de forskjellige anordninger vil frembringe alle mulige afstygninger, naar belysningen stiller sig i en vis afstand fra billedet. Paa denne maade er det, mente den nye skole, at farverne i det hele optræder i naturen, og det gjaldt da kun at aflure virkeligheden denne hemmelighed for at opnaa en ganske anderledes naturlig virkning end paa den gamle maner. I den stil var det, at Kristian Krogh malede sit Leif Erikson billede bestilt af nordmænd i Chicago til verdensudstillingen i 1893, og forsaavidt var de besyldninger han fik høre for at have klattet væf uden at ta sig tid til sin maling noksaa uretfærdig. Det tar sikkerlig mindst ligesaa lang tid at fuldføre et sliqt billede med sine ublandede, tykt paalagte farver som at gaa frem paa den gamle vis.

Impresjonismen fører imidlertid andre og mere tvilsomme ting i sit skjold. Dens dyrkere hylde i udpræget grad læren om kunsten for kunstens egen skyld. Den skal aldeles ikke stille sig i religionens eller moralens samfundsforbedringens tjeneste. Den skal — særlig gjælder da dette malerkunsten — ikke engang befatte sig med at fortælle en historie, eller

tjene som illustration til en situation eller en begivenhed. Den skal sætte sig som maal at blive en symfoni af farver og former, der umiddelbart sætter tilfueren i ekstase i lighed med et stykke herlig musik.

Som afdøde Fritz Thaulow skrev i en artikkel kort før sin død (jeg citerer efter hukommelsen): „Hvis Kristian Krogh og jeg paa en tur i Kristianias gader en vintermorgen saa en arbejdsmand rusle med sit blikspand ned mod bryggerne til dagens gjerning, vilde Krogh kanske sætte sig ved hans bøiede ryg, hans simple dragt og den livstræthed, der turde staa at læse i hans ansigt, og han vilde gaa hjem og fremstille proletaren, paa hvis skuldre samfundet har læsjet sit skidneste og mest sløvende arbejde, mens jeg kanske vilde lægge merke til farvepeilet mellem hans blikspand, hans karakteristiske paaflædning, sneen i gaderne og de tauje husrækker.“

Og Thaulows billede vilde paa den vis netop bli impresjonisme, gengivelsen af en hastig opfattet malerisk scene uden nogen anden hensigt end at reproducere et indtryk, en ren farvestemning, mens Kroghs vilde være realisme eller naturalisme, alt efter som han la vægten paa at gengive virkeligheden, som han saa den, eller paa at holde en samfundsreformatorisk prædiken for sine medmennesker.

Som jeg læser i en haandbog om disse ting: „Sjælsroheden for stemning, for det karakteristiske, i modsætning til det klassisk skønne, tilfidesættelse af hensynet til emnet til fordel for den tekniske kunstfærdighed, bestræbelsen for at skille malerkunsten fuldstændig fra litteraturen for hvilke sidste indholdet dog altid blir det væsentlige, bevægelse henimod et farvernes samspil og sølgelig henimod musik, dette er impresjonismens vigtigste kjendetegn.“

Bedkommende gjenstand eller scene, der fremstilles, behøver i og for sig aldeles ikke at have noget at gjøre med det

skjønne. Som Charles N. Leslie udtrykker sig: „Det billede minder mig om et rent og skjønt musikstykke; thi det er mættet med farveharmonier og har en varm solskinsglød. Emnet er en styg gammel kjæring, en ufjælg mand, der røber paa en snadde, og en enda styggere unge, som ser paa det. Men solskinnet, den klare luft, alt er skjønt.“

Det maa indrømmes, at vi her er kommet temmelig langt bort fra huleboeren, der fandt sin glæde og stolthed i en høist primitiv efterligning af skogens vilde dyr, og som samtidig stillede sin evne i stammens tjeneste og villig gjorde den til et redskab i kampen for tilværelsen — langt bort ogsaa fra den nævestore unge, der former dukker af ler dagen lang med sine skidne smaa fingre. Dog dermed er det jo ikke sagt, at vi har lov til uden videre at fordømme retningen som en overudviklet, raffineret, sygelig maner, der helst bør skynde sig med at underkaste sig reform. Vi, der ikke har saa fint udviklet sans for farvernes samspil — og jeg er bange for at det blir mindst 99 procent af den nuværende menneskehed — har neppe ret til at negte disse saa udvalgte en ren og uskadelig nydelse, lige saalidt som vi kan fordømme en indviklet Bethovens symfoni, blot fordi vi selv ikke forstaar den, men i al enkelhed foretrækker Yankee Doodle eller Ja vi elsker.

Men hvad vi kanske har lov til at forlange er at disse feinschmechere ikke forsøger at dominere det hele og proklamere dette som den eneste kunst, der duer noget. Og vi bør negte at være med paa at spille komedien med „Reiserens nye Klæder“ om igjen. Vi behøver ikke at gaa omkring og maabe paa disse musikke og monetiske farvedigte og søge at indbilde hverandre, at vi ser deres skjønhed eller henføres i aanden, som faare en Charles Leslie eller en Jens Thjis falder i ekstase over dem og paastaar, at de dog skaffer dem en herlig musiknydelse. Lad os have det lille barns mod (i Anderjens even-

tyr) og tilstaa, at vi for vor del ingen musik hører. Og lad os fripostig bede om malerier med tegning, med skjønne linjer, et billede der fortæller os noget, der desforuden kanske vækker vor medfølelse med det gode og vor foragt for det slette, som ved siden af at behage ildner os til handling og til kamp for at rette det, som rangt er. Lad os ta ogsaa den rafinerede impressionisme med paa kjøbet, saafandt vi har den ringeste evne til at faa noget godt ud af den, men lad os ikke være bange for at vedkjende os den mening, at det ikke netop er denne vare, det brede demokratisk folk nu for tiden trænger.

Sermed burde disse springende og lidet kunstneriske sammenflettede bemærkninger kanske slutte. Smidlertid er det fritende for en, hvis interesse nærmest ligger paa det literære omraade at tilføje nogle ord om enkelte tendenser inden den moderne skjønlitteratur, særlig da den norske.

(Fortsættes).

Gravstene paa Vennisstranden i Vang.

Af C. N. Kemme.

Langs østjiden af den vakre Vangsmjøsen i Vang, Baldris, ved foden af det berømte Skudshorn, ligger en liden, frugtbar bygd, som kaldes Vennis. Efter gammel regning er det 13 hønder paa det saakaldte Vennisland. Mulig findes der endnu et par husmandspladse at lægge til. Lidt sydøst fra denne bygd ligger ligeledes seks frugtbare gaarde, Kemmisgranden. Fra den nordvestre gaard i denne freds (Veirhol) gaar der en sti langs Mjøsstranden til Vennis. Den gaar gennem en noksaa ulændt ur, med uhyre store klippestykker paa begge sider af den trange vei. Sandsynlig har det høie fjeld engang i tiden her raset ud. I gamle dage var det slemst nok at færdes

gjennem denne ur med en løs hest. Men det er muligt at der i en nær fremtid blir automobilrute gjennem Bennisuren.

Et lidet stykke østenfor Gamre, paa Bennis, vil man paa en flad mark just efter veien bli var fire store opreiste hellestene. De danner hjørnerne paa en næsten regelmæssig firkant. Gaar man videre over en bakke finder man paa en flade en femte hellesten opreist. Til disse stene knytter sig en del sælsomme sagn, og da et især lyder omtrent lige ens fra ældre folk, kan man vel gaa ud fra at det blodige drama, det beretter om har været en virkelighed, selv om hundreder af aar er gaaet hen siden samme foregik. I langt svundne tider var det noksaa almindeligt, at bønderne ved den saakaldte brugsret forsøgte at komme i besiddelse af fremmed eiendom, saasom skog, jord, fisseri og fjeldhavner.

Det fortællés at en mand ved navn Leine paa den maade havde faat ret til en større jordstrækning ved Søndrol og Myhre paa vestsiden af Mjøsen. Nu begyndte oppidderne paa Søndrol og Myhre at siske efter Mjøsens østside og nærme sig mere til Bennis. De trættede om dette en stund uden at komme til noget resultat. En mand ved navn Thor Gamre, stor og sterk og hidsig, bevæbnede sig og drog sydovert efter stranden. Han traf fisserne, der ogsaa var bevæbnede, og efter de i brede havde trættet en tid, blev det afgjort at de skulde gaa iland og afgjøre striden ved kamp paa den flade vold.

Her har det gaat alvorligt til, thi de fire mænd fra Bangsiden, Søndrol og Myhre, laa døde igjen paa stedet, af knivstik og slag af Thor Gamre. Thor var nu ogsaa saa medtaget af saar og slag, at han bar endel af sine indvolde i sin skjorte, men forsøgte dog at gaa tilbage til sit hjem. Kommen op paa den nævnte forhøining saa han sig tilbage, og fryd over at se sine modstandere ligge igjen paa valpladsen, sagde han: „Han Thor æ enno go te ruggø te Gamre att.“ Han gif ned ad bak-

ken paa den anden side, men faldt der overende og blev liggende død. Disse fem blev begravet hvor de laa, og de opreiste stene viser stedet.

For omtrent 60 aar siden tog en del mænd fat paa at opgrave kamppladsen for at se, om et eller andet skulde findes, som kunde bekræfte sandheden af sagnet. Den store helle blev opbrudt og jorden under den omhyggelig undersøgt. Man fandt kun 3 knive og nogle forfarne benrester, men fundet var nok til at bekræfte rygtet, som traditionen har bevaret. Jorden planeredes igjen og hellen nedlagdes som før. De opreiste stene blev ogsaa igjen opjat, men det har været hastverksarbeide, og de staar skjæve, ludende, mens de før stod ret opreiste.

Ovenftaaende gaar en del tilbage i tiden. Hvorlænge kan ikke siges. Men det er fortalt som sandhed af gamle folk, og jeg som er nedskriver har hørt om dette sagn fra min barndom af. Mine forældre og andre gamle fortalte det til mig, og de havde hørt det fra deres esorfædre. Jeg husker, at da jeg som liden gut ofte passerede dette sted, var jeg saa ræd, jeg skulde se spøgelser, at jeg sprang forbi stedet med lukkede øine mens hjertet bankede haardt af rædsel.

(Samme sagn er behandlet af D. J. Flaten, i Valdres Selsing, Aug. 1907, side 157.—Red.)

En affkeds-scene. Ved Ole Mustebakke.

Tillad mig, Hr. redaktør, gjennem Deres ærede blad at sende Hr. Jorgens en hilsming om, at jeg var med paa Vagn, da dette saa berømmelige reisesølge skulde forlade bygden i 1861.

Det forholdt sig saa, at vi vilde ikke tage affked med en og en om gangen men reiste op til Vagn for her at vise de bortreisende vor deltagelse saameget som muligt. Der var en jente med os, som tjente i Dolkø, hendes navn var Olia Gry-

telia — en udmerket staut Baldersjente, som var kommen der i samme hensigt som vi. Der var ogsaa en officer i flokken, som hedte Kaptein Crane. Han var der for at møde nogle faldater som skulde paa Bagrud-Moen og eksercere. Lommeørflæderne var allerede kommet frem og taarer kunde man se i øinene paa den omtalte dame.

„Det var en pæn jente det,“ siger Kapteinen,

Sun blev blug og smur sig et halvt kast. —

„Ja nu kan vi saa se dig bag du, men du er ikke saa fin bag som du er framme.“ Dette kom som lyn fra klar himmel, — somme kunde nok trække paa smilebaandet lidt, men andre igjen blev alvorligere end før og tænkte vist, at dette var en for grov spøg i en saa alvorlig stund. De stod og hengte med hovedet og søgte at indtage sin forrige stilling med det alvorlige præg, men de fik det ikke til.

Derfor begyndte enhver paa egen haand, foruden at vente paa flere ceremonier:— „Ja du faar leve saa vel da og tak for sambæret.“ „Ja, lykke paa reisa og skriv nu tilbage jaafnart som du kan.“ Og saa svingede de sine luver til afsked med liv og lyst, og ikke et vaadt øie var at se.

Kapteinen gif frem og tilbage paa gulvet. Jeg saa ham smile i skjægget. Han sagde ikke nogenting, men han saa ud til at være meget fornøjet over, at hans bemærkning her havde den forønskede virkning.

I 1866 folgte min fader gaarden Rustebakke og reiste med hele sin familie til Amerika, 13 i tallet.

Sæterliv og Solstin. Af Mf. Fremad Publ. Co., Eau Claire, Wis. 116 sider. Pris 50 cents.

Denne naive skildring af livet blandt telemarksfolk hjemme, er vist naturtro, og vil vist interessere ældre folk især fra fjeldbyggerne. Men som en belærende forestilling af det simple folkeliv i Norge, kan det være et gyldigt spørsmåal, om den bør anbefales til de unge herover til læsning. Disse besidder ikke betingelserne for en ret forstaaen af visse mindre heldige situationer og hentydninger, som forekommer og som med fordel kunde ha været udeladt.

INDBYDELSE

TIL AT ABONNERE PAA

== Samband ==

Det udkommer hver maaned.

Det er et literært familieblad for det hele norske folk i Amerika, og vil levere den bedste folkelige læsning, ved norsk-amerikanske forfattere, som det er muligt at faa — helst saadant stof som angaar de gjøremaal og interesser som det almindelige publikum forstaar og skatter, og skrevet af dem som faktisk og praktisk ved hvad de behandler.

Det er desuden tilegnet bygdelagbevægelsen, og er det eneste skrift, som har sat sig til maal, at tjene denne sag som dens særlige tolk og talsmand.

Spørgsmaalet om et fælles blad for bygdelagene er foreløbig bli drøftet paa lagenes fællesmøde ifjor høst, og senere i aviserne; og det blir vist behandlet ogsaa paa bygdelagsstevnerne som blir afholdt udover sommeren og høsten.

I den hensigt at gjøre bygdelagfolkene kjendt med "Samband", som vil søge at bli erkjendt som saadant fællesblad, sendes prøveeksemplarer til medlemmer af de fleste bygdelag, hvis bestyrelser har været saa forekommende at meddele SAMBANDS udgivere navn fra sine medlemslister.

Prøvehefter sendes ogsaa til mange andre, med det maal at faa det udbredt saa vidt som muligt.

Det koster EN DOLLAR aaret.

Vil De saa bli bedre kjendt med bladet og sætte Dem ind i bygdelagbevægelsens væsen og fremskridt, og støtte foretagendet, saa bedes De sende ind et aars kontingent, med Deres navn og adresse. Udfyld nedenstaaende blanket og klip den ud.

Til udgiverne af "Samband":

For vedlagt en dollar bedes "Samband" sendt et aar til

(Navn)

(Post office) (Stat)

(Angiv husnummer i by)

Kjøb helst "money order" til forsendelse. Send saa det hele til

A. A. VEBLEN,
Stillwater, Minn.

The American Scandinavian

A Journal of Progress and Good Citizenship

Der er kun en maade
hvorved vi Skandinaver
kan opnaa fuld anerkjendelse
for vort indlæg i udviklingen
af vort nye hjemland.

At lade verden vide det
Dette er vor opgave!!!

Send for vort April nummer

Blandt andet en artikel om

SKANDINAVERNE
Jernbanebyggerne i Vesten

Vi er ved fronten—Altid—Paalidelig

UDSTYR PAA FULD HØIDE MED DE
BEDSTE AMERIKANSKE TIDSSKRIFTER.

210 Washington Street,
Spokane, - Washington.

\$1.00 AARLIG

\$2.00 TRE AAR.

Vakkert Landsted falbydes.

Undertegnede har
tilsalgs den vak-
reste farm i Wash-
ington County, Min-
nesota. Den ligger
2 mil fra Stillwater;

en god mil fra den elektriske bane mellem St. Paul og
Stillwater paa hvilken tog gaar hver halv time til tvilling-
byerne.

Denne eiendom ligger i et af de vakreste og frugtba-
reste strøg i Minnesota, ved en nydelig indsø. 121 acres,
95 dyrket, 6 acres frugthave. Naturlige og plantede lunde.
Vaaningshuset er 56x40 fod, med 11 rummelige værelser
og meget elegant anlagt. Varmeapparat. "Barn" 48x64
fod, moderne i alle henseender med vandstok, der er sikker
mod frost. Stort drivhus, hønsehus og grisehus. Bygnin-
gerne har kostet mere end prisen paa hele eiendommen.

Dette er et udsøgt komfortabelt hjem til alle aarstider,
men er især tiltrækkende som sommerhjem for en familie,
der ønsker at bo paa et sundt, naturskjønt sted, i et udmer-
ket nabolag. Skolehus tværs over veien. Kirker, skoler,
godt marked o. s. v. i den nærliggende by Stillwater. Skriv
til undertegnede, eller kom til St. Paul og vær med ud og
bese eiendommen.

Pris \$11,000.00.

A. Stolpestad
406 Pioneer Press Bldg.,
ST. PAUL, MINN.

Forretning i Land
og Byeierdomme.
Laan og
Brandassurance.

Lutheran Publishing House

Norwegian Books. Bibles in the Norwegian, English
and Swedish language.

DECORAH, IOWA

MINNEAPOLIS, MINN.

Luth Jaeger,

535 Temple Court, - - - Minneapolis, Minn.

Offers his services in the matter of selling
and buying Minneapolis and suburban

Real Estate and Northwestern Farm Lands

Write to him.

ARNE GARBORG,

Skrifter i Samling

7 Bind, tilsammen 2592 Sider. Pris heftet \$6.00, indb. \$8.40

INDHOLD: Bondestudentar, Mannfolk,
Hjaa ho Mor, Trætte Mænd, Uforson-
lige, Fred, Læraren, Den burtkomne Fa-
deren, Heimkomin Son, Haugtussa, I Hel-
heim, Ein Fritenkjar, Av ljaak Ætt, Hemn,
Stordaad, Seld til den vonde, Ungdom,
Sjø, Aarsfesten i Ungdomslage, Døy, Han
Lars i Lia, Fjell-luft, I Heidane, Kvæde,
Ferdabrev, Kolbotnbrev, Knudaheibrev,
Brev um Finnferdi 1905.

The Free Church Book Concern,

322 CEDAR AVE.,
Minneapolis, Minn.